



کتاب ترجمه

نکته ها و روشها در ترجمه تعریب و مفهوم

قابل استفاده دانش آموزان دوره متوسطه و داوطلبان کنکور

مؤلف رضا اکبری مطلق

کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب

سرشناسه	:	اکبری مطلق، رضا، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	کتاب ترجمه: نکته‌ها و روشها در ترجمه تعریب مفهوم / مولف رضا اکبری مطلق.
مشخصات نشر	:	زابل: رضا اکبری مطلق، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۱ ص.: جدول.
شابک	:	978-600-04-3419-9
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	زبان عربی -- ترجمه به فارسی -- راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع	:	زبان عربی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)
موضوع	:	دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۴ / ۷۲۵ الف / PJ 6170
رده بندی دیویی	:	۷۸۰۲ / ۷۲۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۹۲۷۹۱۷

ناشر مولف: رضا اکبری مطلق

ویراستاری و صفحه آرایی: مجتبی داورپناه

طرح جلد: گروه طراحی و گرافیک رستاک

امور فنی و چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۵۵۴۲۶۲۱۶

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: ترجمه اسم
۲	ترجمه اسم:
۳	ترجمه جملات اسمیه بدون فعل:
۴	ترجمه خبر جمله اسمیه:
۵	ترجمه هناک:
۶	عند و ترجمه آن:
۷	تقديم خبر بر مبتدأ:
۸	ضمير فصل:
۱۰	ترجمه اسم بصورت نکره:
۱۱	ترجمه کُل:
۱۴	داشتن و دارا بودن:
۱۴	الف- داشتن و دارا بودن چیزی در زمان حال:
۱۴	ب- نداشتن و دارا نبودن چیزی در زمان حال:
۱۵	ج- داشتن و دارا بودن چیزی در زمان گذشته:
۱۵	د- نداشتن و دارا نبودن چیزی در زمان گذشته:
۱۷	باید- می بایست- واجب است:
۱۷	نباید:
۲۰	إذا:
۲۱	اسم موصول و ترجمه آن:
۲۱	۱- اسم موصول عام و ترجمه آن
۲۳	انواع ما و ترجمه آن:
۲۵	انواع مَنْ و ترجمه آن:
۲۶	نقش پذیری اسم موصول در جملات عربی:

صفحه	عنوان
۲۸	۲- ترجمه اسم های موصول خاص:
۳۰	لَمَّا:
۳۲	إِنَّمَا:
۳۲	اسلوبهای حصر:
۳۳	عدد و معدود:
۳۵	ضمایرو ترجمه آنها:
۳۶	ضمایر منفصل و ترجمه آنها:
۳۷	ضمایر متصل و ترجمه آنها:
۴۱	ترجمه مصدر:
۴۱	ترجمه فعل مضارع بشکل مصدر:
۴۳	مشتقات:
۴۳	۱- اسم فاعل
۴۴	۲- اسم مفعول:
۴۵	۳- صفت مشبیه:
۴۵	۴- اسم مبالغه:
۴۵	۵- اسم تفضیل:
۴۷	خیر و شر:
۴۹	اسم اشاره و مشارالیه:
۵۴	فصل دوم: نواسخ و ترجمه آنها.....
۵۵	نواسخ:
۵۶	۱- حروف مشبیه بالفعل:
۵۶	إِنَّ:
۵۸	أَنَّ:

لیت:	۵۹
لَعْلَ:	۶۰
لکن:	۶۱
کأن:	۶۱
۲- لای نفی جنس:	۶۲
۳- افعال ناقصه و ترجمه آنها:	۶۴
کان:	۶۴
لیس:	۶۶
۴- افعال مقاربه:	۶۸
فصل سوم: ترجمه فعل	۷۰
فعل و ترجمه آن:	۷۱
لازم و متعدی بودن فعل:	۷۲
الف: فعل لازم:	۷۳
ب: فعل متعدی:	۷۳
ترجمه فعل مجهول:	۷۵
انواع جمله فعلیه:	۷۸
ترجمه فعل از نظر زمان:	۷۹
۱- ترجمه فعل ماضی ساده:	۷۹
۲- ماضی نقلی:	۸۱
۳- ماضی استمراری:	۸۴
۴- فعل ماضی بعید:	۸۷
خلاصه ترجمه فعل ماضی:	۹۱
ترجمه فعل مضارع:	۹۱
۱- فعل مضارع مرفوع:	۹۱
۲- فعل مضارع منصوب:	۹۴

صفحه	عنوان
۹۶	خلاصه ترجمه انواع آن:
۹۷	خلاصه ترجمه فعلها بصورت مضارع التزامی:
۹۹	۳- فعل مضارع مستقبل:
۱۰۰	۴- فعل مضارع مجزوم:
۱۰۴	خلاصه انواع لام:
۱۰۶	خلاصه انواع لا:
۱۰۷	ترجمه جملات شرطی:
۱۱۳	ترجمه فعل مضارع مجزوم در جواب طلب:
۱۱۳	صفت (نعت) و ترجمه آن:
۱۱۵	۱- ترجمه صفت مفرد:
۱۱۶	۲- جمله وصفیه:
۱۱۹	تلفیق ترکیب وصفی و اضافی:
۱۲۲	خلاصه ترجمه فعل مضارع:
۱۲۴	تغییر زمان در فعلها:
۱۲۵	ترجمه فعلهای ثلاثی مزید:
۱۲۶	نکته هایی پیرامون افعال ثلاثی مزید:
۱۲۹	فصل چهارم: منصوبات و ترجمه آنها
۱۳۰	۱- مفعول به:
۱۳۰	نکاتی پیرامون افعال دو مفعولی:
۱۳۱	۲- مفعول مطلق و ترجمه آن:
۱۳۵	۳- مفعول فیه:
۱۳۷	۴- مفعول له (مفعول لأجله):
۱۳۸	۵- تمییز و ترجمه آن:

عنوان	صفحه
۶- استثناء:	۱۴۱
۷- حال و ترجمه آن:	۱۴۴
۱- حال مفرد:	۱۴۴
۲- حال جمله:	۱۴۵
انواع واو:	۱۴۷
۸- منادی:	۱۴۸
فصل پنجم: درک مطلب	۱۵۱
درک مطلب و پاسخ به سوالات:	۱۵۲
نکات صرفی (تجزیه) اسم:	۱۵۳
نکات صرفی (تجزیه) فعل:	۱۵۳
موارد اشتباه ترکیب در سوالات کنکور:	۱۵۴
اسمهای استفهام:	۱۵۴
نقش پذیری اسمهای استفهام:	۱۵۶
ترجمه بعضی از اصطلاحات:	۱۶۰
فصل ششم: مفهوم	۱۶۳
مفهوم:	۱۶۴
۱- ترجمه معنایی:	۱۶۴
ترجمه مفهومی:	۱۶۴

نیشهرای قلب انسان به اوستی گوریند بی شک زندگی دقیقه ها و ثانیه های است.

مقدمه

ترجمه: برگرداندن واژه ها و متنهای (عبارتهای) یک زبان به زبانی دیگر است که با دقیق ترین و صحیح ترین و نزدیکترین معادل برای واژه های زبان مبدأ در زبان مقصد به کار می رود.

در سالهای اخیر رویکرد سوالات کنکور و امتحانات نهایی زبان عربی برپایه مفاهیم و ترجمه بنا شده است که اگر دانش آموز در ترجمه قوی باشد مطمئناً قواعد را بهتر و عملی تر و موثرتر یاد می گیرد و علاوه براین در قسمت قواعد (تجزیه و ترکیب) نیز بدون تسلط بر ترجمه نمی توان موفقیت لازم را بدست آورد زیرا واژه ها در کنکور معرولابدون حرکت گذاری هستند و ترجمه به ما کمک می کند که چه کلمه ای فاعل است یا مفعول.....

از مجموع سوالات کنکور ۲۰ سوال ترجمه + ۴ سوال درک مطلب) متکی بر ترجمه است که تقریباً چیزی معادل ۴۸ درصد کنکور عربی را ترجمه به خود اختصاص می دهد و در امتحان نهایی نیز ۱۳ نمره از ۲۰ نمره به ترجمه اختصاص دارد. لذا مبحث یادگیری فنون ترجمه از اهمیت خاصی برخوردار است. مطالب این کتاب منطبق بر سوالات امتحانات نهایی و کنکور است که برگرفته شده از: کتابهای درسی دبیرستان، سوالات تستی کنکور سراسری، سوالات تستی و تشریحی امتحانات نهایی سال سوم، تجربیاتم در طول سالهای تدریس در مدارس است که سعی نموده ام به روشهایی ساده و بامثالهایی کاربردی از امتحانات نهایی و کنکور سراسری ذکر نمایم تا مورد استفاده قرار گیرد. همچنین نمونه ترجمه به شکل موضوعی آورده شده تا دانش آموز در هر پایه ای باشد به آن مبحثی که می خواهد مراجعه نموده بهراند از آن استفاده کند.

از آنجایی که قواعد عربی دارای استثنا فراوان است در بیان بعضی از نکات از قید معمولاً، غالباً استفاده شده است. سعی شده بعضی از نکات قواعد که به ترجمه و تعریب ارتباط دارند بصورت خلاصه در کتاب آورده شود تا دانش آموزان عزیز بهتر بتوانند مطالب ترجمه را یاد بگیرند. کتاب حاضر بنا به ضرورت اهمیت ترجمه در امتحانات کنونی کنکور و امتحان نهایی و به درخواست تعدادی از دانش آموزان تالیف نموده ام که امیدوارم مورد استفاده آن عزیزان قرار گیرد. بر خود لازم می دانم از معلمانم (آموزگاران، دبیران، اساتید) و همکارانم، بزرگ مردان و بزرگ زنانی که می سازند و می پروراند فرزندان این سرزمین را، از صمیم قلب تشکر و قدردانی نمایم.

اصول کلی ترجمه:

۱- از آنجایی که سوالات ترجمه دارای عبارتهای طولانی هستند که از چند جمله تشکیل شده اند توصیه می شود عبارت داده شده را حداقل به دو قسمت تقسیم نموده سپس با خواندن قسمت اول عبارت و در نظر گرفتن نکات و فنون ترجمه موجود در آن به حذف گزینه های غلط اقدام کنید و پس از آن با نگاه به قسمت دوم عبارت و خواندن آن، گزینه درست (صحیح ترین و دقیق ترین گزینه) را علامت بزنید.

۲- ترجمه دقیق و روان یا همان دقیق ترین و صحیح ترین ترجمه مستلزم شناخت قواعد است که به کمک قواعد و شناخت اجزای جمله و ممارست می توان به ترجمه مناسب دست یافت. لذا اجزای جمله را بشناسید (فاعل، مفعول به، مبتدا، خبر، مضاف الیه، جارو مجرور و... و پس از آن چهار نکته اساسی زیر را در ترجمه عبارتها مدنظر قرار دهید که رمز آن فَضْ جَم است:

۱- **ف: یعنی فعل:** اولین کلمه ای که در ترجمه باید به آن توجه کنید فعل یا فعلهای آن عبارت است که در ترجمه فعل چهار نکته زیر که رمز آن رَضْلُ است باید مورد توجه قرار گیرد:

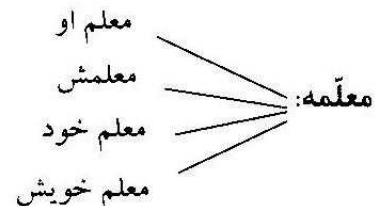
الف - ز: یعنی زمان فعل (ماضی، مضارع، امر) ب- ص: یعنی صیغه فعل (غائب، مخاطب، متکلم)

ج- ل: لازم، متعدی م- م: معلوم یا مجهول

۲- **ض: یعنی ضمیر: نکات ترجمه ضمیرها**

الف- در ترجمه عبارتها ضمیر متصل مجرور به اسم (ضمیر ملکی) همراه میت است.

که اگر آن ضمیر متصل به اسم، ضمیر غائب باشد گاهی اوقات به چهار حالت ترجمه می شود.



ب- اگر آن ضمیر متصل به اسم از صیغه های مخاطب باشد معمولاً به سه حالت ترجمه می شود:

معلّمک: ← ۱- معلّمَت ۲- معلّم خود ۳- معلّم خویش

ج- به مرجع ضمیر غائب دقت کنیم.

د- نقش ضمیر وشناخت صیغه آن نیز در ترجمه صحیح موثر است.

۳-ج: **مفرد یا مثنی یا جمع بودن اسم**: تعداد اسم در ترجمه لحاظ شود بطوریکه در بعضی از تستها اسم جمع، مفرد ترجمه می شود که اشتباه است و یا برعکس اسم مفرد، جمع ترجمه می شود که غلط است.

۴-م: **معرفه و نکره**: توجه به اسم معرفه که گاهی بصورت نکره ترجمه می شود و همچنین اسم نکره و ترکیبات وصفی نکره در ترجمه مدنظر قرار گیرد.

مثال: ترکیب وصفی نکره: رجل کبیر:
مردی بزرگ
مرد بزرگی
یک مرد بزرگ

۳-تمام اجزای جمله لازم است ترجمه شود و از عبارتهای زبان مبدأ کلمه ای کم و یا زیاد نشود و ساختار جملات زبان مقصد را در تمام ترجمه عبارات رعایت کنیم.

۴-هیچ ترجمه ای بدون نکته و فنون ترجمه نیست. ممکن است گزینه ای از نظر مفهوم کلی صحیح باشد اما دقیق ترین و صحیح ترین ترجمه نباشد لازم است نکات و فنون ترجمه عبارت را بخوبی بدانیم. و صحیح ترین و دقیق ترین ترجمه را انتخاب کنیم.

۵-در بعضی از عبارتها که از دو یا چند جمله تشکیل شده است، هنگام ترجمه بعضی جملات را تقدیم می کنند (یعنی قسمت دوم عبارت را اول ترجمه می کنند و در پایان قسمت اول عبارت را ترجمه می کنند) مانند جملات حالیه و شرطیه. بخاطر اینکه ترجمه روان تر شود ابتدا قسمت دوم عبارت که جمله حالیه یا شرطیه است ترجمه می کنند بعد قسمت اول عبارت را.

مثال. ذهب احمد یضحک : احمد در حالی که می خندید رفت.

جمله پایه جمله پیرو (جمله حالیه)

مثال. التلاميذ ينجحون في الامتحان اذا لم يتكاسلوا في الدرس:

اگر دانش آموزان در درس تنبلی نکنند در امتحان قبول می شوند.